TAMARA ĆAPETA
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2025. január 30.[1]

C-555/23. és C-556/23. sz. egyesített ügyek

Makeleio EPE (C-555/23)
Zougla G.R. AE (C-556/23)
kontra
Ethniko Symvoulio Radiotileorasis (ESR)

(a Symvoulio tis Epikrateias [államtanács, Görögország] által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelmek)

„Előzetes döntéshozatal – 2010/13 irányelv – Audiovizuális médiaszolgáltatások nyújtása – Audiovizuális médiaszolgáltatásokat is nyújtó internetes hírportál – Az emberi méltóság tiszteletben tartása – A nem megfelelő minőségű műsorszámok közvetítésének tilalma – Az összhangban álló értelmezés elve – Korlátok – A jogszerűség elve”

I. Bevezetés

1. A hatáskörrel rendelkező nemzeti audiovizuális médiaszolgáltatási hatóság két görög internetes hírportállal szemben bírságot szabott ki az emberi méltóságot sértő adások miatt.

2. A nemzeti bíróság, a Symvoulio tis Epikrateias (államtanács, Görögország) előtt, amely a jelen ügyben a kérdést előterjesztő bíróság, e portálok megtámadták a velük szemben kiszabott bírságokat, arra hivatkozva, hogy az ilyen adásokat tiltó releváns jogszabály nem vonatkozik az audiovizuális médiaszolgáltatásokat is nyújtó internetes hírportálokra.

3. E nemzeti eljárások keretében az audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelv[2] értelmezésével és az összhangban álló értelmezés elvének korlátaival kapcsolatban több kérdés is felmerült.

[1] Eredeti nyelv: angol.

[2] A 2018/1808 irányelvvel módosított, a tagállamok audiovizuális médiaszolgáltatások nyújtására vonatkozó egyes törvényi, rendeleti vagy közigazgatási rendelkezéseinek összehangolásáról szóló, 2010. március 10-i 2010/13/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv (audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelv) (HL 2010. L 95., 1. o.).

II. Az alapeljárások tényállása, az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések és a Bíróság előtti eljárás

4. A Makeleio és a Zougla (a továbbiakban: az alapeljárások felperesei) görög internetes hírportálok, amelyek internetes oldalaikon audiovizuális műsorokat is kínálnak. Ezek nem hagyományos audiovizuális médiaszolgáltatók; másként fogalmazva nem hasonlíthatók a televíziós csatornákhoz, amelyek vagy a kiosztott frekvenciákon, vagy online, vagy pedig mindkét módon közvetítenek. Mindazonáltal ezek az internetes hírportálok néha olyan műsorszámokat kínálnak a nyilvánosság számára, amelyek az audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelv hatálya alá tartoznak. Az ilyen szolgáltatókra audiovizuális médiaszolgáltatásokat is nyújtó internetes hírportálként fogok utalni.

5. 2021. június 29-én a Makeleio egy olyan műsorszámot közvetített, amelyben a híradós az LBMT+ közösség képviselőinek a görög miniszterelnök hivatalában tett látogatásáról szóló hírek ismertetése közben lekicsinylő, sértő és gyalázkodó kifejezéseket használt a homoszexuális emberekre, ironikus megjegyzéseket tett szexuális irányultságukra, és közvetve az ellenük irányuló szóbeli és fizikai támadásokra bátorított. Végül pedig az említett híradós többször is egyértelmű utalásokat tett egyes megnevezett politikai szereplők szexuális irányultságára (a továbbiakban: a szóban forgó első műsorszám).

6. 2022. február 22-én a Zougla az internetes oldalán egy olyan rádióállomás műsorát továbbította, amely az interneten keresztül is közvetít. Az említett adás során a műsorvezető – egy, harmadik személyekkel szemben pedofília miatt folyamatban lévő büntetőeljárás ürügyén – személyesen és megalapozatlanul támadott egyes politikai szereplőket, megjelölve azok kereszt- és vezetéknevét, és számos rágalmazó és sértő megjegyzést tett, amelyek a pedofilok és pederaszták védelmére irányuló állítólagos hajlamukra, valamint a szexuális preferenciáik miatt felelős pozícióba juttatott személyek támogatására irányuló tevékenységükre vonatkoztak (a továbbiakban: a szóban forgó második műsorszám).

7. Mindkét szóban forgó műsorszámot az Ethniko Symvoulio Radiotileorasis (nemzeti műsorszolgáltatási tanács, Görögország, a továbbiakban: ESR) elé utalták, amely az audiovizuális médiaszolgáltatások piacát felügyelő és szabályozó független görög közigazgatási hatóság.[3]

8. Az ESR úgy ítélte meg, hogy hatáskörrel rendelkezik a nyilvánosság számára hozzáférhetővé tett két műsorszám tekintetében, mivel álláspontja szerint mind a Makeleio, mind a Zougla audiovizuális médiaszolgáltatónak minősül az audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelv és az irányelvet a nemzeti jogba átültető 4779/2021. sz. törvény[4] értelmében.

[3] Az ESR az audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelv 30. cikke értelmében vett nemzeti szabályozó hatóság.

[4] Nomos 4779/2021, Ensomatosi stin ethniki nomothesia tis Odigias (EE) 2010/13 tou Europaikou Koinovouliou kai tou Symvouliou tis 10is Martiou 2010 gia ton syntonismo orismenon nomothetikon, kanonistikon kai dioikitikon diatakseon ton kraton melon schetika me tin parochi ypiresion optikoakoustikon meson, opos echei tropopoiithi me tin Odigia (EE) 2018/1808 tou Europaikou Koinovouliou kai tou Symvouliou tis 14is Noemvriou 2018 kai alles diatakseis armodiotitas tis Genikis Grammateias Epikoinonias kai Enimerosis (a 2018. november 14-i (EU) 2018/1808 európai parlamenti és tanácsi irányelvvel módosított, a tagállamok audiovizuális médiaszolgáltatások nyújtására vonatkozó egyes törvényi, rendeleti vagy közigazgatási rendelkezéseinek összehangolásáról szóló, 2010. március 10-i 2010/13/EU európai parlamenti és tanácsi irányelvnek (audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelv) a nemzeti jogrendbe való átültetéséről, valamint a kommunikációs és információs főtitkárság hatáskörével kapcsolatos egyéb rendelkezésekről szóló 4779/2021. sz. törvény, a *Hivatalos Közlöny* 2021. február 20-i I/27. száma; a továbbiakban: 4779/2021. sz. törvény).

9. Az ESR két közigazgatási szankciót szabott ki a Makeleióval szemben a szóban forgó első műsorszám [5] közvetítése miatt. Az első, 30 000 euró összegű szankciót a 4779/2021. sz. törvény 8. cikke szerinti, a személyek szexuális irányultságuk miatti erőszakra vagy gyűlöletre való uszítás tilalmának megsértése miatt szabta ki. A 4779/2021. sz. törvény e rendelkezése az audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelv 6. cikkének a görög jogba történő átültetéséről szól. Az előzetes döntéshozatalra utaló határozatokból kitűnik, hogy a 4779/2021. sz. törvény 8. cikke nem szó szerint ültette át az audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelv 6. cikkének (1) bekezdését, hanem elhagyta abból az emberi méltóság megsértésének tilalmára általánosságban utaló bevezető fordulatot. [6]

10. A második, szintén 30 000 euró összegű szankciót a nem megfelelő minőségű műsorszám közvetítése tilalmának megsértése miatt szabták ki. Ilyen tilalomról két, a 4779/2021. sz. törvényt megelőző jogszabály rendelkezik, nevezetesen a 2328/1995. sz. törvény és a 77/2003. sz. elnöki rendelet. [7] Ez a két jogszabály kifejezetten előírja az emberi értékek és a személyiség tiszteletben tartásának kötelezettségét, és tiltja a nem megfelelő tartalmú műsorszámok közvetítését. A meghallgatáson az ESR kifejtette, hogy e műsorszámok tartalmát éppen azért minősítették nem megfelelőnek, mert sérti az emberi méltóságot.

11. Az ESR a Zouglával szemben is két közigazgatási szankciót szabott ki a szóban forgó második műsorszám közvetítése miatt. Az első, 80 000 euró összegű szankciót a nem megfelelő tartalom közvetítése, a másodikat pedig az emberi méltóság tiszteletben tartására vonatkozó kötelezettség megsértése miatt szabta ki, 40 000 euró összegben. Mindkét szankció ugyanazon a két jogszabályon alapult, amelyek alapján a második szankciót a Makeleio ellen kiszabta, azaz a 2328/1995. sz. törvényen és a 77/2003. sz. elnöki rendeleten.

12. A 2328/1995. sz. törvény és a 77/2003. sz. elnöki rendelet, amelyek a kiszabott szankciók egy részének jogalapjául szolgáltak, nem vonatkoznak kifejezetten az audiovizuális médiaszolgáltatásokat is nyújtó internetes hírportálokra. Az ESR mindazonáltal úgy vélte, hogy az emberi méltóság és személyiség tiszteletben tartásának kötelezettségét előíró nemzeti jogszabályokat – még akkor is, ha azokat az audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelv előtt fogadták el – „minden olyan audiovizuális anyagra alkalmazni kell, amelyet szabadon hozzáférhető internetes oldalakon kereszül bocsátanak a nyilvánosság rendelkezésére, és amely valószínűleg hasonló hatást gyakorol a nézőkre, mint a hagyományos tartalomszolgáltatók által közvetített hasonló anyagok”. Ezért az ESR véleménye szerint az említett nemzeti jogszabályokból eredő kötelezettségeket alkalmazni kell az audiovizuális médiaszolgáltatásokat is nyújtó internetes hírportálokra is, bár ez utóbbiak nem szerepelnek kifejezetten a vonatkozó nemzeti rendelkezések szövegében.

[5] A tárgyaláson kifejtették, hogy a műsorszámot eredetileg élőben közvetítették, majd az a Makeleio internetes oldalán maradt, és lekérésre elérhető volt.

[6] A két előzetes döntéshozatalra utaló határozat II. melléklete szerint a 4779/2021. sz. törvény 8. cikke a következőképpen rendelkezik: „Az audiovizuális médiaszolgáltatások nem tartalmazhatnak faj, bőrszín, nemzeti vagy etnikai származás, származás, vallás, fogyatékosság, szexuális irányultság, identitás vagy a nemi hovatartozás jellemzői alapján személyek csoportja vagy valamely csoport tagja ellen irányuló erőszakra vagy gyűlöletre való uszítást.”

[7] Az előzetes döntéshozatalra utaló határozatok a Nomos 2328/1995, nomiko kathestos tis idiotikis tileorasis kai tis topikis radiofonias, rythmisi thematon tis radiotileoptikis agoras kai alles diatakseis (a magántelevízió és a helyi rádió jogállásáról, a műsorszolgáltatási piac szabályozásáról és egyéb rendelkezésekről szóló 2328/1995. sz. törvény, a *Hivatalos Közlöny* 1995. augusztus 3-i I/159. száma; a továbbiakban: 2328/1995. sz. törvény) 1. cikkének (1) bekezdésére és a Proedriko diatagma 77/2003, kodikas deontologias eidiseografikon kai allon dimosiografikon kai politikon ekpompon (a hírműsorok, valamint egyéb riport- és politikai műsorok etikai kódexéről szóló 77/2003. sz. elnöki rendelet, a Hivatalos Közlöny 2003. március 28-i I/75. száma; a továbbiakban: 77/2003. sz. elnöki rendelet) 2. cikke (1) bekezdésére, 4. cikkére és 9. cikkének (2) bekezdésére utalnak.

13. Az alapeljárás felperesei két külön keresettel az ESR határozatainak megsemmisítése iránti kérelmeket nyújtottak be a Symvoulio tis Epikrateiashoz (államtanács). A felperesek úgy érvelnek, hogy nem szankcionálhatók az emberi méltóság tiszteletben tartására vonatkozó kötelezettség megsértése és a nem megfelelő minőségű műsorszám közvetítése miatt, mivel az ilyen kötelezettséget előíró nemzeti jogszabály nem vonatkozik az audiovizuális médiaszolgáltatásokat is nyújtó internetes hírportálokra.

14. A Bíróság előtti iratokból nem tűnik ki, hogy a felperesek vitatnák a szóban forgó műsorszámok emberi méltóságot sértőnek vagy nem megfelelő minőségűnek történő meghatározását. A kérelem inkább az emberi méltóság megsértésének tilalmát velük szemben előíró görög törvény *alkalmazhatóságára* vonatkozik.

15. A Symvoulio tis Epikrateias (államtanács) testülete megosztott abban a kérdésben, hogy a nemzeti jog előírja-e az emberi méltóság megsértésének és a nem megfelelő minőségű műsorszám közvetítésének tilalmát az audiovizuális médiaszolgáltatásokat is nyújtó internetes hírportálokon. Egyrészt a többségük úgy véli, hogy a releváns nemzeti jogszabályok nem vonatkoznak világosan és egyértelműen az olyan internetes hírportálokra, amelyek audiovizuális médiaszolgáltatásokat is nyújtanak. Következésképpen a többségi álláspont szerint a nemzeti szabályozó hatóság a nemzeti jog rendelkezéseinek analógia útján történő alkalmazásával nem szabhatta volna ki a felperesekkel szemben a szóban forgó szankciókat.

16. Másrészt a Symvoulio tis Epikrateias (államtanács) testületének kisebbsége úgy véli, hogy a görög jog, beleértve a Syntagma tis Elladas (görög alkotmány)[8] 15. cikkének (2) bekezdését, bármely műsorszám közvetítésére kiterjed, függetlenül a közvetítés módjától, így az audiovizuális médiaszolgáltatásokat is nyújtó internetes hírportálokra is. Ez a kisebbség ezért úgy véli, hogy a görög jog már a jelenleg is tiltja az emberi méltóság megsértését az olyan műsorszolgáltatók számára, mint a Makeleio és a Zougla. A kisebbség álláspontja szerint a nemzeti szabályozó hatóság ezért jogszerűen szabta ki a szóban forgó szankciókat.

17. E véleménykülönbségek ellenére a Symvoulio tis Epikrateias (államtanács) egyhangúlag úgy ítéli meg, hogy az audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelv egyik célja az emberi méltóság tiszteletben tartásának biztosítása és a nem megfelelő minőségű műsorszámok közvetítésének megakadályozása, amiről a két érintett ügyben szó van. Mindazonáltal e bíróság annak megerősítését kéri a Bíróságtól, hogy az audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelv ilyen értelmezése helyes.

18. Továbbá, még ha az emberi méltóság megsértésének tilalma az audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelv célja is, és annak hatálya alá tartozik, a kérdést előterjesztő bíróság, vagy legalábbis e bíróság többsége úgy véli, hogy a szóban forgó szankciókat nem lehetett volna az audiovizuális médiaszolgáltatásokat is nyújtó internetes hírportálokra kiszabni pusztán a

[8] A görög alkotmány 14. cikke a véleménynyilvánítás és a sajtó szabadságával foglalkozik. A görög alkotmány 15. cikkének (1) bekezdése szerint „[a]z előző cikkben foglalt sajtóvédelmi rendelkezések nem alkalmazhatók a filmekre, hangfelvételekre, rádióra, televízióra vagy a beszédek és képek továbbítására szolgáló más hasonló hordozókra”.
A görög alkotmány 15. cikkének (2) bekezdése a következőképpen szól:
„A rádió és a televízió az állam közvetlen ellenőrzése alatt áll. Az ellenőrzés és a közigazgatási szankciók kiszabása a nemzeti rádió és televízió tanács kizárólagos hatáskörébe tartozik, amely a jogszabályban meghatározottak szerint független hatóság. A közvetlen állami ellenőrzésnek, amely előzetes engedélyezési jogkör formáját is öltheti, célja a tájékoztatás és a híradások, valamint az irodalmi és művészeti alkotások objektív és egyenlő feltételek mellett történő közvetítése, a műsorok minőségi színvonalának biztosítása, amelyet a rádió és a televízió társadalmi küldetése és az ország kulturális fejlődése, valamint az emberi értékek tiszteletben tartása, a gyermekek és az ifjúság védelme követel meg.”

nemzeti jognak az audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelvvel összhangban történő értelmezése alapján. Ez ellentétes lenne a *nullum crimen, nulla poena sine lege* tételben kifejezett törvényesség elvével.

19. E körülmények között a Symvoulio tis Epikrateias (államtanács) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:

„1) Az [2018/1808 irányelvvel] módosított [2010/13] irányelv célkitűzései és így az irányelv hatálya alá tartoznak-e a) az emberi méltóság és érték tiszteletben tartásának és védelmének biztosítása; valamint b) a nem megfelelő tartalom és különösen a jelen ügyben a felperes társaság által közvetített tartalom jellemzőivel rendelkező tartalom televíziós műsorszolgáltatók általi közvetítésének megakadályozása?

2) Abból a feltételezésből kiindulva, hogy: a) az emberi méltóság és érték tiszteletben tartásának és védelmének kötelezettsége; és/vagy b) a nem megfelelő tartalom és különösen a vitatott műsor jellemzőivel rendelkező tartalom közvetítésének tilalma az irányelv hatálya alá tartozik: az egyenlő bánásmódnak az Európai Unió Alapjogi Chartája 20. és 21. cikkében rögzített elvével összefüggésben értelmezve nem ellentétes-e az irányelv 4. cikkének (1) bekezdésével az olyan nemzeti rendelkezés, amelynek alapján az említett kötelezettségek valamennyi televíziós műsorszolgáltatót terhelik, kivéve azokat, amelyek kizárólag interneten keresztül közvetítenek tartalmat?

3) Az első két kérdésre adandó igenlő válasz esetén a nemzeti szabályozó hatóságnak az irányelv hatékony érvényesülésének biztosítása érdekében alkalmaznia kell-e a nemzeti jog azon szabályait, amelyek a szóban forgó kötelezettségeket megkülönböztetés nélkül valamennyi televíziós műsorszolgáltató számára előírják, akkor is, ha a nemzeti jog a kötelezettségeket és a kapcsolódó szankciókat minden egyéb televíziós műsorszolgáltatóra előírja, de azokra nem, amelyek tartalmukat kizárólag az interneten keresztül közvetítik, vagy az említett kötelezettségeknek az internetes televíziós műsorszolgáltató általi megszegése esetén a közigazgatási szankcióknak az egyéb televíziós műsorszolgáltatásokra vonatkozó nemzeti szabályok tág értelmezése vagy analóg alkalmazása révén történő kiszabása összeegyeztethetetlen az Európai Unió Alapjogi Chartája 49. cikke (1) bekezdésének első mondatában foglalt, a jogbiztonság elvével összefüggésben értelmezett *nullum crimen, nulla poena sine lege certa* elvével?

4) Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdésre adandó nemleges válasz esetén, és amennyiben a Bíróság úgy ítéli meg, hogy a) az emberi méltóság és érték tiszteletben tartásának és védelmének kötelezettsége; és/vagy b) a nem megfelelő tartalom (és különösen a szóban forgó műsorhoz hasonló tartalom) közvetítésének tilalma nem tartozik az irányelv hatálya alá a 4. cikk (1) bekezdése értelmében, abban az esetben, ha a tagállami szabályozás a közigazgatási szankciók terhe mellett ilyen kötelezettségeket ír elő a földfelszíni, műholdas vagy széles sávú műsorszóró hálózaton keresztül szolgáltató televíziós műsorszolgáltatókra, de nem tartalmaz ezzel egyenértékű szabályokat az internetes televíziós műsorszolgáltatókra vonatkozóan: a 2010/13 irányelv jelenleg hatályos 2. cikkének (1) bekezdését úgy kell-e értelmezni, hogy az illetékes nemzeti hatóságnak a televíziós műsorszámok internetes terjesztése tekintetében is mérlegelnie kell az egyenlő bánásmód elve alapján a közigazgatási szankciók kiszabásának lehetőségét e szabályok megsértése esetén?

5) A negyedik kérdésre adott igenlő válasz esetén: a nemzeti szabályozó hatóság azon kötelezettsége, hogy a fentiek szerint és a nemzeti jognak az európai uniós joggal, különösen az irányelv fent említett rendelkezéseivel összhangban történő értelmezése alapján a nemzeti jog e kötelezettségeket előíró szabályait megkülönböztetés nélkül alkalmazza valamennyi televíziós műsorszolgáltatásra, függetlenül azok közvetítési módjától, összeegyeztethető-e a *nullum crimen, nulla poena sine lege certa* és a jogbiztonság elvével, tekintettel arra, hogy e kötelezettségek, amelyeket a nemzeti jog valamennyi más televíziós műsorszolgáltató számára előír, nem vonatkoznak az internet alapú televíziózásra?"

20. A Makeleio, az ESR, a görög és a svéd kormány, valamint az Európai Bizottság nyújtott be írásbeli észrevételeket a Bírósághoz.

21. A 2024. október 16-án tartott tárgyaláson a Makeleio, az ESR, a görög és a svéd kormány, valamint a Bizottság terjesztett elő szóbeli észrevételeket.

III. Értékelés

A. Előzetes kérdések

1. Audiovizuális médiaszolgáltatóknak tekinthetők-e az olyan internetes oldalak, mint a Makeleio és a Zougla?

22. Először is meg kell határozni, hogy a Makeleio és a Zougla a szóban forgó műsorszámok tekintetében, amelyek miatt bírságot szabtak ki velük szemben, az audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelv hatálya alá tartozó audiovizuális médiaszolgáltatóknak tekinthetők-e.

23. A kérdésre adandó igenlő válasz véleményem szerint egyértelműen következik a New Media Online ítéletből.[9] Ez az ítélet időben megelőzte az audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelv 2018. évi módosításait. Mindazonáltal az továbbra is releváns, különösen mivel ezen ítélet néhány megállapítása még be is került az audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelv 2018. évi változatába.

24. Ez az ügy egy olyan társaság által nyújtott szolgáltatásra vonatkozott, amely a jelen ügyek felpereseihez hasonlóan online újságot üzemeltet. Ez a társaság azonban elsődleges szolgáltatása mellett rövid videókat is közzétett, amelyek hírek rövid összefoglalóiból állnak, amelyek ilyen formátumban általában nem találhatók meg a „hagyományos" televízióban. Ezek a videók nem kapcsolódtak az említett online újságok által szolgáltatott hírekhez.

25. E körülmények között a Bíróság először is megállapította, hogy „a »műsorszám« 2010/13 irányelv 1. cikke (1) bekezdésének b) pontja értelmében vett fogalmát úgy kell értelmezni, hogy az magában foglalja a helyi vonatkozású, sport vagy szórakoztató témájú hírek rövid összefoglalóiból álló rövid időtartamú videóknak valamely újság internetes oldala egyik aldoménjén való rendelkezésre bocsátását."[10]

[9] 2015. október 21-i New Media Online ítélet (C-347/14, EU:C:2015:709, a továbbiakban: New Media Online ítélet).

[10] New Media Online ítélet, 24. pont.

26. A 2018. évi módosítást követően az audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelv 1. cikke (1) bekezdésének b) pontjában szereplő „műsorszám” fogalom meghatározása változatlan maradt. E cikk a következőket írja elő:

„»műsorszám«: hangos vagy néma mozgóképek sorozata, amely – hosszától függetlenül – egy médiaszolgáltató által kialakított műsorrendben vagy műsorkínálatban önálló egységet alkot, ideértve többek között az egész estés filmeket, a videóklipeket, a sporteseményeket, a szituációs komédiákat, a dokumentumfilmeket, a gyermekműsorokat és az eredeti drámákat”.

27. A New Media Online ítéletben a Bíróság továbbá úgy ítélte meg, hogy egy ilyen műsor az audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelv 1. cikke (1) bekezdése a) pontjának i. alpontja értelmében vett „audiovizuális médiaszolgáltatásnak” minősül, még akkor is, ha a társaság fő tevékenysége online újságok szolgáltatása, amennyiben az ilyen műsor elválasztható a társaság által szolgáltatott hírektől. [11]

28. Az audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelv 1. cikke (1) bekezdése a) pontjának i. alpontját, amely meghatározza az audiovizuális médiaszolgáltatások fogalmát, ezért úgy módosították, hogy tartalmazza ezt az ítélkezési gyakorlatot, és az most így szól:

„a) »audiovizuális médiaszolgáltatás«:

i. az Európai Unió működéséről szóló szerződés 56. és 57. cikkében meghatározott olyan szolgáltatás, amelynek, illetve amely egy elválasztható részének elsődleges célja, hogy egy médiaszolgáltató szerkesztői felelősségének körébe tartozó műsorszámokat tájékoztatás, szórakoztatás vagy oktatás céljából a 2002/21/EK irányelv 2. cikkének a) pontja értelmében vett elektronikus hírközlő hálózatokon keresztül a közönséghez eljuttassa; az ilyen audiovizuális médiaszolgáltatás vagy az e bekezdés e) pontjában meghatározott televíziós műsorszolgáltatás, vagy az e bekezdés g) pontjában meghatározott lekérhető audiovizuális médiaszolgáltatás”.

29. A fentiekre tekintettel véleményem szerint nem kétséges, hogy azok az internetes oldalak, amelyek nem hagyományos televíziós csatornák, az audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelv hatálya alá tartoznak, ha – akár fő szolgáltatásként, akár az általuk nyújtott más típusú szolgáltatás elválasztható részeként – az audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelv 1. cikke (1) bekezdése a) pontjának i. alpontja szerinti műsorszámokat közvetítenek.

30. Úgy tűnik, hogy a Makeleio és a Zougla által közzétett videók nem kapcsolódnak a hírekhez az internetes oldalaikon. Ezért úgy tűnik, hogy a jelen ügyekben szóban forgó műsorszámok az audiovizuális médiaszolgáltatás fogalma alá tartoznak.

31. A tárgyaláson a Makeleio úgy érvelt, hogy a szóban forgó műsorszámot nem az ő szerkesztői felelőssége mellett szolgáltatták.

[11] New Media Online ítélet, 26., 28. és 33. pont.

32. A Bíróság megállapította, hogy úgy kell érteni, hogy „a valamely tagállamban letelepedett természetes vagy jogi személy szerkesztői felelősséget vállal, […] ha ő végzi e csatorna műsorszámainak kiválasztását és időbeli összeállítását”.[12] Ezt tükrözi az audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelv 1. cikke (1) bekezdésének c) pontjában szereplő „szerkesztői felelősség” fogalommeghatározása is.[13]

33. Az előzetes döntéshozatali eljárás során a Bíróság és a nemzeti bíróságok közötti hatáskörmegosztás szerint a tényállás megállapítása a kérdést előterjesztő bíróság feladata. A Bíróság főszabály szerint a tényállás és az alkalmazandó nemzeti jog tekintetében kötve van az ügynek a kérdést előterjesztő bíróság által ismertetett leírásához.[14]

34. E tekintetben lényeges, hogy a kérdést előterjesztő bíróság az előzetes döntéshozatalra utaló határozatokban figyelembe vette az audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelvet és a New Media Online ítéletet, és egyhangúlag úgy ítélte meg, hogy azon műsorszámok tekintetében, amelyek közvetítése miatt bírságot szabtak ki velük szemben, mindkét felperes az audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelv értelmében vett audiovizuális médiaszolgáltatónak minősül.

35. Úgy tűnik tehát, hogy – a kérdést előterjesztő bíróság végleges megerősítésétől függően – az alapügy körülményei a 2018-ban módosított audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelv személyi hatálya alá tartoznak.

2. A kérdést előterjesztő bíróság testületének tagjai közötti véleménykülönbség

36. Amint azt már kifejtettem, az államtanács előzetes döntéshozatalra utaló testületének tagjainak véleménye eltér a görög jognak a jelen ügyeket érintő értelmezését illetően (lásd a jelen indítvány 15. és 16. pontját).

37. Egyrészt a többség úgy véli, hogy a görög jogszabályok nem írják elő az emberi méltóság megsértése és az audiovizuális médiaszolgáltatásokat is nyújtó internetes hírportálokon történő, nem megfelelő minőségű műsorszámok szolgáltatására vonatkozó általános tilalmat. Másrészt a kisebbség úgy véli, hogy az ilyen internetes műsorszolgáltatókat a hatályos görög jog alapján is terhelik ilyen kötelezettségek.

38. E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy az előzetes döntéshozatali eljárásban a hatáskörök megosztása alapján a Bíróság nem rendelkezik hatáskörrel a nemzeti jog értelmezésére. A Bíróság csak az uniós jog releváns rendelkezéseit értelmezheti.[15] Ha irányelvekről van szó, mint a jelen ügyekben, a Bíróság magyarázattal szolgálhat azon kötelezettségek tekintetében, amelyeket az irányelv a tagállamoktól annak érdekében követel meg, hogy átültető jogszabályok elfogadásával a joghatóságuk alá tartozó jogalanyokkal szemben kötelezettségeket támasszanak.

[12] Lásd ebben az értelemben: 2019. július 4-i Baltic Media Alliance ítélet (C-622/17, EU:C:2019:566, 41. pont).

[13] A jelen ügyben, amikor a tárgyaláson ezzel kapcsolatban kérdezték, a Makeleio megerősítette, hogy az audiovizuális médiaszolgáltatásokat a Makeleio egyik alkalmazottja választotta ki és állította össze a társaság felügyelete alatt.

[14] Lásd ebben az értelemben: 1978. március 16-i Oehlschläger ítélet (104/77, EU:C:1978:69, 4. pont); 2023. január 31-i Puig Gordi és társai ítélet (C-158/21, EU:C:2023:57, 61. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

[15] Lásd ebben az értelemben: 1965. december 1-jei Dekker ítélet (33/65, EU:C:1965:118, 904. o.); 2023. október 26-i EDP – Energias de Portugal és társai ítélet (C-331/21, EU:C:2023:812, 40. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

39. A kérdést előterjesztő bíróság feladata tehát annak megállapítása, hogy az átültető nemzeti jogszabály megfelelően ültette-e át az irányelvet vagy sem. E tekintetben a Bíróság a jelen ügyekben nincs abban a helyzetben, hogy feloldja az államtanács kérdést előterjesztő testülete többségi és kisebbségi álláspontja közötti véleménykülönbséget.

40. Mindazonáltal érdemes emlékeztetni arra, hogy az EUMSZ 288. cikk harmadik bekezdése értelmében az irányelv az elérendő célokat illetően minden címzett tagállamra kötelező, azonban a forma és az eszközök megválasztását a nemzeti hatóságokra hagyja.

41. Így egy irányelvet átültető jogszabály elfogadása nem feltétlenül jelenti azt, hogy egy olyan jogszabályt kell elfogadni, amelynek célja kifejezetten az adott irányelv átültetése.

42. A Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata szerint „az általános elvek vagy általános szabályok léte feleslegessé teheti a további jogalkotási vagy szabályozási rendelkezések útján történő átültetést, azzal a feltétellel ugyanakkor, hogy e normák hatékonyan garantálják azt, hogy ezen irányelvet teljes mértékben alkalmazzák, és hogy amennyiben az érintett irányelv szóban forgó rendelkezése magánszemélyek számára jogokat keletkeztet, az ezen elvekből keletkező jogi helyzet kellőképpen pontos és egyértelmű, és a kedvezményezettek jogaikat teljes mértékben megismerhetik, valamint adott esetben azokat a nemzeti bíróságok előtt érvényesíthetik.” [16]

43. Ebből következik, hogy „annak meghatározásához, hogy valamely nemzeti szabályozás megfelelően teljesíti-e az adott irányelvből eredő kötelezettségeket, nemcsak az ezen irányelv átültetése céljából kifejezetten elfogadott szabályozást kell figyelembe venni, hanem a rendelkezésre álló és alkalmazandó jogszabályok összességét is.” [17]

44. Ezért az irányelv elfogadása előtt hatályos jogszabályok vagy a nemzeti alkotmányban meghatározott szabályok elegendőnek tekinthetők az irányelv átültetéséhez, feltéve hogy a jogalanyok kellő bizonyossággal meg tudják állapítani, hogy az irányelv által rájuk ruházott jogokkal rendelkeznek, illetve őket az irányelv által előírt kötelezettségek terhelik. Hasonlóképpen, előfordulhat, hogy a hatályos szabályok csak abban a részben egészülnek ki új jogszabállyal, amelyre a hatályos szabályok még nem terjednek ki. Az irányelvek átültetésének megfelelő technikája tehát az egyes tagállamok sajátos szabályozási módszereitől függ.

45. Azt a kérdést, hogy az audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelvet a görög jogba átültető 4779/2021. sz. törvény csupán kiegészíti-e a görögországi audiovizuális médiaszolgáltatásokat szabályozó jogszabályok összetett hálózatát, [18] és csak olyan normákat vezetett-e be, amelyek még nem léteztek (amint azt az ERS és a görög kormány a tárgyaláson felvetette), csak a nemzeti bíróság döntheti el.

46. Mindezek alapján az előterjesztett első és a második kérdést úgy is lehet értelmezni, hogy a Bíróságtól annak kifejtését kérik, hogy a tagállamoknak az audiovizuális médiaszolgáltatókra vonatkozóan milyen kötelezettségeket kellett volna bevezetniük a jogrendszerükbe az

[16] Lásd ebben az értelemben: 2021. június 10-i Ultimo Portfolio Investment (Luxembourg) ítélet (C-303/20, EU:C:2021:479, 34. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

[17] 2021. június 10-i Ultimo Portfolio Investment (Luxembourg) ítélet (C-303/20, EU:C:2021:479, 35. pont).

[18] A tárgyaláson a görög kormány kifejtette, hogy az audiovizuális médiaszolgáltatásra vonatkozó nemzeti jogszabályok különböző rétegeit történeti összefüggésben kell értelmezni, kezdve az új alkotmánnyal, a közszolgálati televízió első privatizációjával, majd a fizetős televíziózás elterjedésével, az analóg televíziót felváltó digitális televíziózás megjelenésével és a lekérhető audiovizuális médiaszolgáltatással. A már hivatkozott három jogszabályon kívül az előzetes döntéshozatalra utaló határozatokban hivatkozott egyéb görög jogszabályok is relevánsak a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő ügyekben.

audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelv megfelelő átültetése érdekében. Ez lehetővé teszi a kérdést előterjesztő bíróság számára annak eldöntését, hogy ezt az irányelvet helyesen ültették-e át a nemzeti jogba.

47. A harmadik kérdés ezt követően arra irányul, hogy abban az esetben, ha a nemzeti jog nem ültette át teljes mértékben az audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelvet, a nemzeti bíróságnak a jelen ügyekben kötelessége-e úgy értelmezni a hatályos nemzeti jogot, hogy elérje az irányelv által megkövetelt eredményt. A jelen ügyekben ez az eredmény az emberi méltóság megsértésének tilalma az audiovizuális médiaszolgáltatások valamennyi szolgáltatója számára, beleértve az audiovizuális médiaszolgáltatásokat is nyújtó internetes hírportálokat is. Az előterjesztő bíróság e kérdéssel különösen arra keresi a választ, hogy elérkezne-e az összhangban álló értelmezés kötelezettségének korlátjához azzal, ha olyan kötelezettséget róna egy magánszemélyre, amelynek megsértése miatt büntetőjogi szankciót lehet kiszabni?

48. Amint azt a továbbiakban be fogom mutatni, az ezekre a kérdésekre adott válaszok fényében nem szükséges a negyedik és ötödik kérdést megvizsgálni.

B. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekre javasolt válaszok

1. Az első kérdés – az audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelv hatálya

49. Első kérdésével az előterjesztő bíróság annak megerősítését kéri a Bíróságtól, hogy az audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelv célja, és így szabályozási hatálya kiterjed-e a) az emberi méltóság megsértésének tilalmára és b) a nem megfelelő minőségű tartalommal rendelkező műsorszámok tilalmára.

50. E tekintetben a kérdést előterjesztő bíróság lényegében az audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelv 6. cikke (1) bekezdésének értelmezését kéri.

51. E rendelkezés szerint:

„(1) A tagállamok emberi méltóság tiszteletben tartására és védelmére vonatkozó kötelezettségének sérelme nélkül a tagállamok megfelelő eszközökkel biztosítják, hogy a joghatóságuk alá tartozó médiaszolgáltatók által nyújtott audiovizuális médiaszolgáltatások ne tartalmazzák a következőket:

a) a Charta 21. cikkében említett bármely szempont alapján személyek csoportjával vagy egy csoport valamely tagjával szemben erőszakra vagy gyűlöletre uszítás;

b) az (EU) 2017/541 irányelv 5. cikkében foglalt terrorista bűncselekmény elkövetésére való nyilvános uszítás.”

a) Az emberi méltóság megsértésének tilalma

52. Először is felmerül a kérdés, hogy mit jelent az audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelv 6. cikke (1) bekezdésének bevezető fordulata: „[a] tagállamok emberi méltóság tiszteletben tartására és védelmére vonatkozó kötelezettségének sérelme nélkül”. Úgy kell-e értelmezni ezt a fordulatot, hogy a tagállamok kötelesek bevezetni az emberi méltóság

megsértésének általános tilalmát az audiovizuális médiaszolgáltatók műsoraival kapcsolatban? Vagy pedig a tagállamok csak az említett cikk a) és b) pontjában foglalt két konkrét kötelezettséget kötelesek előírni az audiovizuális médiaszolgáltatóknak?

53. A 2018/1808 irányelvre vonatkozó bizottsági javaslatban nem szerepelt ez a bevezető fordulat. [19]

54. A Bizottság a tárgyaláson kifejtette, hogy ez a fordulat annak a kompromisszumnak az eredménye volt, hogy az Európai Parlament ragaszkodott ahhoz, hogy a szöveg kifejezetten tartalmazza az emberi méltóság megsértésének általános tilalmát, az Európai Unió Tanácsa pedig ellenezte, hogy az audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelvben ilyen általános megfogalmazás szerepeljen.

55. Az egyetlen rendelkezésre álló dokumentum, amely az irányelv jogalkotási történetének részét képezi, csupán annak megerősítését teszi lehetővé, hogy a Parlament és a Tanács a módosított audiovizuális médiaszolgáltatási irányelvhez vezető jogalkotási folyamat első olvasata során elfogadta ezt a fordulatot. [20] A rendelkezésre álló, az audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelv jogalkotási történetét bemutató dokumentumokban azonban nem szerepelnek sem azok az okok, amelyek miatt a Parlament kifejezetten bele akarta foglalni az emberi méltóság megsértésének általános tilalmát az irányelv szövegébe, sem pedig – ami még fontosabb – azok az okok, amelyek miatt a Tanács ellenezte ezt a megoldást.

56. Ezért, amint azt a Bizottság a tárgyaláson elismerte, legalább két lehetséges olvasat létezik. Egyrészt az audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelv 6. cikkének (1) bekezdése értelmezhető úgy, hogy nem általános kötelezettséget ír elő az emberi méltóság megsértésének tilalmára, hanem csak két konkrét kötelezettséget (gyűlöletre és erőszakra uszítás (a 6. cikk (1) bekezdésének a) pontja) és terrorista bűncselekmény elkövetésére való nyilvános felbujtás (a 6. cikk (1) bekezdésének b) pontja)). Másrészt ugyanez a rendelkezés úgy is értelmezhető, hogy a fent említett két konkrét kötelezettség mellett előírja az emberi méltóság megsértésének tilalmára vonatkozó általános kötelezettséget is.

57. A tárgyaláson a Bizottság az első értelmezést részesítette előnyben, nevezetesen azt, hogy az audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelv nem tartalmazza az emberi méltóság megsértésének általános tilalmát, amelyet az audiovizuális médiaszolgáltatókkal szemben kellene előírni. Mindazonáltal úgy vélte, hogy az erőszakra, gyűlöletre vagy terrorizmusra uszító tartalmak tiltására vonatkozó konkrét kötelezettségek az emberi méltóság tiszteletben tartásának követelményét fejezik ki.

[19] Európai Bizottság, „Javaslat a tagállamok audiovizuális médiaszolgáltatások nyújtására vonatkozó egyes törvényi, rendeleti vagy közigazgatási rendelkezéseinek összehangolásáról szóló 2010/13/EU irányelvnek a változó piaci körülményekre tekintettel való módosításáról szóló európai parlamenti és tanácsi irányelvre” (COM/2016/287 final). Az audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelv eredeti, 2010. évi változatában a 6. cikk a következőképpen szólt: „A tagállamok megfelelő eszközökkel biztosítják, hogy a joghatóságuk alá tartozó médiaszolgáltatók által nyújtott audiovizuális médiaszolgáltatások ne tartalmazzanak fajon, nemen, vallási vagy nemzetiségi hovatartozáson alapuló gyűlöletkeltést.” Tehát ez sem tartalmazott utalást az emberi méltóságot sértő műsorszámok általános tilalmára.

[20] Az Európai Unió Tanácsa, „Javaslat a tagállamok audiovizuális médiaszolgáltatások nyújtására vonatkozó egyes törvényi, rendeleti vagy közigazgatási rendelkezéseinek összehangolásáról szóló 2010/13/EU irányelvnek a változó piaci körülményekre tekintettel való módosításáról szóló európai parlamenti és tanácsi irányelvre – az Európai Parlament első olvasatának eredményei (Strasbourg, 2018. október 1–4.)”, (ST 12689 2018 INIT), 62. o. Ugyanezt a fordulatot a 2018/1808/EK irányelv (60) preambulumbekezdésébe is belefoglalták.

58. Ezzel szemben a jelen eljárás összes többi résztvevője (a Makeleio, az ESR, a görög és a svéd kormány) egyetértett abban, hogy az emberi méltóság tiszteletben tartásának és védelmének biztosítása az audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelv szerinti kötelezettség. Ez a kérdést előterjesztő bíróság álláspontja is.

59. Javaslom, hogy a Bíróság az audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelv 6. cikke (1) bekezdése bevezető részének azon értelmezését támogassa, amely szerint a tagállamok kötelesek nemzeti jogukban előírni az emberi méltóságot sértő műsorszámok általános tilalmát.

60. Az audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelv célja és a 6. cikk (1) bekezdésének jogi kontextusa, beleértve magának az irányelvnek más rendelkezéseit, valamint a tágabb értelemben vett uniós jogot és a nemzetközi jogot, mind hozzájárulnak a 6. cikk (1) bekezdésének bevezető fordulatának olyan értelmezéséhez, hogy a tagállamoknak biztosítaniuk kell, hogy az audiovizuális médiaszolgáltatók tartsák tiszteletben azt az általános kötelezettséget, hogy a műsoraikban ne sértsék meg az emberi méltóságot.

61. Az audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelv célja többek között az, hogy lehetővé tegye az audiovizuális médiaszolgáltatások belső piacának kialakulását, ugyanakkor biztosítsa az általános érdekű célok magas szintű védelmét.[21] E tekintetben a származási ország elvét veszi alapul, amely szerint az audiovizuális médiaszolgáltatók letelepedési helye szerinti tagállam felelőssége annak biztosítása, hogy azok megfeleljenek azoknak a szabályoknak, amelyeket ez az állam a nyilvánosságnak szánt audiovizuális médiaszolgáltatásokra vonatkozóan előír.[22] Az audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelv előírja azokat a minimumszabályokat,[23] amelyeket minden audiovizuális médiaszolgáltatónak be kell tartania (az „ezen irányelv által összehangolt területeken”). Ez lehetővé teszi, hogy minden tagállamot kötelezzenek arra, hogy lehetővé tegyék a más tagállamok szolgáltatói által közvetített audiovizuális médiaszolgáltatások határokon átnyúló vételét. Főszabály szerint egyetlen tagállam sem írhat elő semmilyen korlátozást olyan okokból, amelyek az irányelv által összehangolt területekre vonatkoznak.[24]

62. Így az irányelv olyan közös követelményeket vezet be az audiovizuális médiaszolgáltatók számára, amelyek fokozzák a tagállamok közötti kölcsönös bizalmat, és amelyek nélkül nehéz lenne a tagállamok számára a határokon átnyúló audiovizuális médiaszolgáltatások előzetes ellenőrzés és engedélyezés nélküli fogadása. Ezek a követelmények magukban foglalják az Európai Unió Alapjogi Chartájában (a továbbiakban: Charta) foglalt alapvető jogok tiszteletben tartását,[25] beleértve az emberi méltóságnak a Charta nyitó cikkében kifejezett tiszteletben tartását.

63. Ami az audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelv szövegét illeti, annak 6. cikke (1) bekezdésének bevezető fordulata mellett az (59), (60) és (104) preambulumbekezdés az emberi méltóság védelmére, mint olyan értékre utal, amelyet az audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelvnek biztosítania kell. Ezért, még ha a Charta önmagában nem is róhat kötelezettségeket a tagállamokra, az audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelv egyértelműen tartalmazza az emberi méltóság tiszteletben tartásának kötelezettségét

[21] Lásd az audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelv (104) preambulumbekezdését.

[22] Az audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelv 2. cikkének (1) bekezdése.

[23] Lásd: 2011. szeptember 22-i Mesopotamia Broadcast és Roj TV ítélet (C-244/10 és C-245/10, EU:C:2011:607, 34. pont); 2013. július 18-i Sky Italia ítélet (C-234/12, a továbbiakban: Sky Italia ítélet, EU:C:2013:496, 12. pont).

[24] Az audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelv 3. cikke.

[25] Az audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelv (16) preambulumbekezdése.

azon követelmények között, amelyeket a tagállamoknak teljesíteniük kell annak érdekében, hogy lehetővé tegyék a belső piac megfelelő működését az audiovizuális médiaszolgáltatások területén. [26]

64. Az audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelv (3) preambulumbekezdése utal az Európa Tanácsnak a határokat átlépő televíziózásról szóló, 1989. május 5-én elfogadott európai egyezményére. [27] Ez az egyezmény, amelyet a Bíróság már alapul vett az audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelv értelmezése során, [28] tartalmazza „A műsorszolgáltató felelőssége" című 7. cikket, amely szerint „[a] szolgáltatott műsoroknak formai és tartalmi szempontból egyaránt tiszteletben kell tartaniuk az emberi méltóságot és mások alapvető jogait".

65. Ami még ennél is fontosabb, az emberi méltóság az EUSZ 2. cikkében foglalt érték, amely cikk felsorolja azokat az értékeket, amelyeken az Európai Unió alapul. [29] Ez a cikk kimondja, hogy ezek az értékek közösek a tagállamokban.

66. Továbbá valamennyi uniós tagállam részes fele az emberi jogok európai egyezményének (a továbbiakban: EJEE). Még ha ez az egyezmény nem is tartalmaz olyan kifejezett rendelkezést, amely az emberi méltóság tiszteletben tartását írja elő, az Emberi Jogok Európai Bíróságának (a továbbiakban: EJEB) ítélkezési gyakorlata szerint az EJEE lényegének minősül az emberi méltóság és az emberi szabadság tiszteletben tartása. [30]

67. Az emberi méltóság központi szerepét számos nemzetközi dokumentum hangsúlyozza, köztük az ENSZ 1948. évi Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatának preambuluma és 1. cikke is utal az emberi méltóság fogalmára.

68. Ebből következik, hogy az audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelv 6. cikke (1) bekezdése bevezető fordulatát logikusan úgy kell értelmezni, hogy az egyszerűen a tagállamok már meglévő kötelezettségét fogalmazza újra. Az csupán a tagállamoknak az emberi méltóság tiszteletben tartására és védelmére vonatkozó általános kötelezettségét alkalmazza az audiovizuális médiaszolgáltatások területére, egyértelművé téve, hogy a tagállamoknak az audiovizuális médiaszolgáltatásokat szabályozó jogszabályaik kidolgozása során elő kell írniuk ezt a kötelezettséget a szolgáltatók számára. [31]

[26] Az olyan körülményekre tekintettel, mint amilyenek az alapügyben szerepelnek, hozzá lehet tenni, hogy a Tanács 1998-ban elfogadta a kiskorúak és az emberi méltóság összehasonlítható és hatékony védelmének megvalósítását célzó nemzeti keretek elősegítése által az európai audiovizuális és információs szolgáltatási ágazat versenyképességének fejlesztéséről szóló, 1998. szeptember 24-i 98/560/EK ajánlást (HL 1998. L 270., 48. o.).

[27] Az Európa Tanács Szerződéseinek Tára, 132. sz., kihirdette: az 1998. évi XLIX. törvény.

[28] Lásd ebben az értelemben: 2005. június 2-i Mediakabel ítélet (C-89/04, EU:C:2005:348, 41. pont), amely az audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelvet megelőző 89/552 és a 98/34/EK irányelvet értelmezte; 2019. július 4-i Baltic Media Alliance ítélet (C-622/17, EU:C:2019:566, 69. és 70. pont).

[29] Az EUSZ 2. cikk jelentőségét a Bíróság számos alkalommal hangsúlyozta, többek között a 2018. február 27-i Associação Sindical dos Juízes Portugueses ítéletben (C-64/16, EU:C:2018:117, 30. és 32. pont). A 2022. február 16-i Magyarország kontra Parlament és Tanács ítéletben (C-156/21, EU:C:2022:97, 232. pont) a Bíróság kimondta, hogy „emlékeztetni kell arra, hogy az EUSZ 2. cikk nem egyszerűen politikai iránymutatások vagy szándékok kinyilvánítása, hanem olyan értékek összefoglalása, amelyek […] az Unió mint közös jogrend identitásának részét képezik, és amelyek a tagállamokra nézve jogilag kötelező erejű kötelezettségeket tartalmazó elvekben testesülnek meg."

[30] Lásd többek között: EJEB, 1995. november 22., S. W. kontra Egyesült Királyság ítélet (CE:ECHR:1995:1122JUD002016692, 44. §); 2002. április 29., Pretty kontra Egyesült Királyság ítélet (CE:ECHR:2002:0429JUD000234602, 65. §); 2024. június 25., Ukrajna kontra Oroszország (re Crimea) ítélet (CE:ECHR:2024:0625JUD002095814, 1290. §).

[31] Ahogyan azt Trstenjak főtanácsnok az NS egyesített ügyekre vonatkozó indítványában (C-411/10, EU:C:2011:610, 112. pont) megfogalmazta, „az emberi méltóságot nemcsak »tiszteletben kell tartani«, hanem »védelmezni« is kell".

69. Ezért az első kérdés első részére adott válaszában álláspontom szerint a Bíróságnak meg kell állapítania, hogy az audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelv 6. cikkének (1) bekezdése előírja a tagállamok számára, hogy az audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló jogszabályaikba foglalják bele az audiovizuális médiaszolgáltatók számára az emberi méltóság műsoraikban történő megsértésének általános tilalmát.

b) A nem megfelelő minőségű tartalom tilalmáról

70. Másodszor, az első kérdésével az előterjesztő bíróság arra is választ keres, hogy az audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelv előírja-e a tagállamok számára a nem megfelelő minőségű műsorszámok tilalmát. Úgy tűnik, hogy ezzel a kérdéssel az előterjesztő bíróság olyan adásokra gondolt, mint a szóban forgó két műsorszám, amelyek sértik az emberi méltóságot.

71. Véleményem szerint, és ahogyan azt a svéd kormány a tárgyaláson állította, az audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelv a műsorszámok tartalmát nem szabályozza minőségük szempontjából.

72. Mindazonáltal azt is el lehet mondani, hogy az emberi méltóság megsértésének tilalma befolyásolja a műsorszámok tartalmát, mivel az nem lehet olyan tartalom, amely sérti az emberi méltóságot, és hogy ebben az értelemben az audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelv beavatkozik a műsorszámok tartalmába. Mindazonáltal azon a követelményen kívül, hogy a műsorszámnak mentesnek kell lennie az emberi méltóság megsértésétől, és tiszteletben kell tartania az audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelv összehangolt szabályai által előírt egyéb kötelezettségeket, ez a jogi aktus ezen túlmenően nem avatkozik be a műsorszám tartalmába.

73. Következésképpen az a nemzeti intézkedés, amely lehetővé teszi azon audiovizuális médiaszolgáltatók szankcionálását, amelyeknek adásai aláássák az emberi méltóság értékét, az audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelv hatálya alá tartozik.

74. Ezzel szemben az a nemzeti intézkedés, amely a pusztán nem megfelelő minőségű műsorszámok szankcionálását írja elő, nem tartozik az irányelv összehangolt területei közé.

75. A kérdést előterjesztő bíróság feladata annak megállapítása, hogy az alapügy felpereseit az emberi méltóság megsértése vagy inkább a programjaik nem megfelelő minősége miatt bírságolták-e meg.

76. Ennélfogva azt javaslom, hogy a Bíróság az első kérdésre a következőképpen válaszoljon. Az audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelv hatálya az irányelv célkitűzéseinek fényében értelmezve magában foglalja az emberi méltóságot sértő műsorszámok általános tilalmát. Az audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelv nem szabályozza a műsorszámok tartalmát az emberi méltóság megsértésének tilalmán és az irányelv által összehangolt területeken előírt egyéb feltételeken túlmenően.

2. A második kérdés – részletesebb vagy szigorúbb nemzeti szabályok

77. Az audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelv 4. cikkének (1) bekezdése lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy bizonyos feltételek mellett szigorúbb szabályokat vezessenek be az irányelv által összehangolt területeken. E rendelkezés értelmében:

„A tagállamoknak továbbra is jogukban áll előírni, hogy a joghatóságuk alá tartozó médiaszolgáltatók az ezen irányelv által összehangolt területeken részletesebb vagy szigorúbb szabályoknak feleljenek meg, feltéve, hogy e szabályok megfelelnek az uniós jognak."

78. Második kérdésével az előterjesztő bíróság e rendelkezés értelmezését kéri, pontosabban azt kívánja megtudni, hogy az ilyen szigorúbb szabályok alapján a tagállamok különbséget tehetnek-e az audiovizuális médiaszolgáltatók különböző típusai között.

79. Álláspontom szerint ez a kérdés csak akkor fogadható el, ha nemzeti jog jelen ügyekben szóban forgó egyes szabályai – azaz az emberi méltóság megsértésének tilalma vagy a nem megfelelő minőségű műsorszámok tilalma – ilyen szigorúbb vagy részletesebb szabályoknak tekinthetőek.

80. A jelen esetben azonban nem erről van szó.

81. Az emberi méltóság megsértésének tilalmát az audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelv 6. cikkének (1) bekezdése általános követelményként írja elő, és ez nem „szigorúbb" szabály.

82. A nem megfelelő minőségű műsorszámok tilalma nem tartozik az audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelv által összehangolt területek közé, és ezért nem tartozik az irányelv 4. cikkének (1) bekezdése hatálya alá.

83. Úgy tűnik tehát, hogy a második kérdésre adott válasz nem lehet hasznos az előterjesztő bíróság számára,[32] ezért a Bíróságnak a kérdés megválaszolását elfogadhatatlansági okokból meg kell tagadnia.

84. Mindazonáltal, mivel a második kérdés arra is vonatkozott, hogy a különböző audiovizuális médiaszolgáltatókat lehet-e eltérő bánásmódban részesíteni, hozzátenném, hogy ami az emberi méltóság megsértésének tilalmát illeti, azt megkülönböztetés nélkül minden audiovizuális médiaszolgáltató számára elő kell írni.

85. Ami azonban az audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelv által összehangolt területeken belüli szigorúbb szabályok előírását illeti, ami a jelen ügyekben nem áll fenn, a Bíróság kifejtette, hogy különbséget lehet tenni az audiovizuális médiaszolgáltatók különböző típusai között. Ha a különböző szolgáltatók objektíve eltérő helyzetben vannak, nincs akadálya annak,

[32] Lásd ebben az értelemben: 2020. március 26-i Miasto Łowicz és Prokurator Generalny ítélet (C-558/18 és C-563/18, EU:C:2020:234, 44. és 45. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

hogy velük szemben eltérő szabályokat írjanak elő.[33] Így a Sky Italia ítéletben a Bíróság úgy ítélte meg, hogy a reklámra fordítható adásidő vonatkozásában a szabadon fogható csatornák műsorszolgáltatóira irányadónál alacsonyabb időbeli korlátozást lehet előírni a fizetős csatornák műsorszolgáltatói számára. Ez a különbségtétel azért volt indokolt, mert az utóbbiak az ügyfeleiktől kapott előfizetési díjakból tudták fedezni költségeiket, míg az előbbiek csak más eszközökből tudták finanszírozni azokat.[34]

86. Ha az audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelv által összehangolt területen az emberi méltóság megsértésének tilalmát szigorúbb szabályként kezelték volna (ami nem így történt), akkor nem lenne semmilyen indok arra, hogy az internetszolgáltatókat másképp kezeljék, mint az audiovizuális médiaszolgáltatók bármely más típusát. Egy ilyen szabály célja tekintetében az audiovizuális médiaszolgáltatók nincsenek objektíve eltérő helyzetben.

87. Ami a nem megfelelő minőségű műsortartalom tilalmát illeti, az audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelv nem akadályozza meg a tagállamokat abban, hogy eltérő módon kezeljék a hagyományos televíziós műsorszolgáltatókat és az internetes műsorszolgáltatókat, amelyek nem hagyományos televíziós csatornák. Ez a kérdés kívül esik az említett irányelv hatályán.

88. A fentiek fényében azt javaslom, hogy a Bíróság ne válaszoljon a második kérdésre.

3. A harmadik kérdés – az összhangban álló értelmezés korlátjai

89. Az előterjesztő bíróság harmadik kérdése azon az előfeltevésen alapul, amelyet az előterjesztő bíróság testületének többsége is támogatott, hogy a hatályos görög jog nem írja elő az emberi méltóság tiszteletben tartására vonatkozó általános kötelezettséget az audiovizuális médiaszolgáltatásokat is nyújtó internetes hírportálok számára. Ezért a görög jog alapján, ahogyan azt a többség értelmezi, nincs jogalapja a szóban forgó szankciók kiszabásának.[35]

90. Harmadik kérdésével az előterjesztő bíróság arra keresi a választ, hogy köteles-e úgy értelmezni a nemzeti jogot, hogy az az audiovizuális médiaszolgáltatásokat is nyújtó internetes hírportálok számára is előírja az emberi méltóság megsértésének tilalmát, még akkor is, ha ez szankciók kiszabását eredményezné.

[33] Az ilyen megoldás valójában összhangban van az egyenlőség általános elvével, amelyet a Charta 20. cikke tartalmaz. A [Chartához] fűzött magyarázatokban (HL 2007. C 303., 17. o.) a magyarázat a 20. cikkhez – A törvény előtti egyenlőség a következőképpen szól: „E cikk megegyezik azzal az általános jogi alapelvvel, amely valamennyi európai alkotmány részét képezi, és amelyet a Bíróság is az uniós jog alapelveként ismert el (a 283/83. sz. Racke ügyben 1984. november 13-án hozott ítélet [EBHT 1984., 3791. o.], a 15/95. sz. EARL-ügyben 1997. április 17-én hozott ítélet [EBHT 1997., I-1961. o.], valamint a 292/97. sz. Karlsson ügyben 2000. április 13-án hozott ítélet [EBHT 2000., 2737. o.])." Az egyenlőség elve szerint az összehasonlítható helyzeteket nemcsak egyenlően kell kezelni, hanem a különböző helyzeteket is eltérően kell kezelni, kivéve ha azok egyenlő kezelése indokolt. Lásd ebben az értelemben: 2010. szeptember 14-i Akzo Nobel Chemicals és Akcros Chemicals kontra Bizottság és társai ítélet (C-550/07 P, EU:C:2010:512, 55. pont).

[34] Lásd ebben az értelemben: Sky Italia ítélet, 20. és 21. pont.

[35] A Bizottság kétségeit fejezte ki e kérdés (és a második kérdés) elfogadhatóságával kapcsolatban. A Bíróság úgy véli, hogy az előterjesztő bíróság e kérdést arra az – első ránézésre – téves előfeltevésre alapozta, hogy a nemzeti jogba átültetett audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelv nem terjed ki azokra az internetes műsorszolgáltatókra, amelyek nem minősülnek hagyományos televíziós csatornáknak is. Az előzetes döntéshozatali eljárásban azonban a Bíróságnak nincs lehetősége arra, hogy a nemzeti jogot értelmezze. A kérdést előterjesztő bíróság egyértelműen kifejtette, hogy a nemzeti jog értelmezésével kapcsolatban véleménykülönbség van az eljáró tanács bírái között, de a többség azt az álláspontot képviseli, amelyen ez a kérdés alapul. A Bíróságnak tehát abból az előfeltevésből kiindulva kell megválaszolnia ezt a kérdést, hogy az azt jelenti, amit e bíróság az előzetes döntéshozatalra utaló határozatában megjelölt.

91. Az ítélkezési gyakorlat számos esetben megerősíti, hogy az irányelvek önmagukban nem róhatnak kötelezettségeket a magánszemélyekre.[36] Ez csak az irányelvek nemzeti jogba való átültetésével történhet meg. Ezért önmagában az audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelv nem írhatja elő a Makeleio és a Zougla számára az emberi méltóság megsértésének tilalmát.

92. Amennyiben a nemzeti jog nem megfelelően vagy nem teljes mértékben ültetett át egy irányelvet, a nemzeti bíróságok értelmezés útján kötelesek összhangba hozni a nemzeti jogot az irányelvvel, amint azt a Bíróság eredetileg a Von Colson és Kamman ítéletben[37] kifejtette. A nemzeti bíróság köteles megtenni „a hatásköre keretei között mindent” annak érdekében, hogy az irányelvnek egy adott ügyben érvényt szerezzen.[38] Még az is előfordulhat, hogy meg kell változtatnia az állandó ítélkezési gyakorlatát, ha az a nemzeti jog olyan értelmezésén alapul, amely nem egyeztethető össze az irányelv célkitűzéseivel.[39]

93. Az összhangban álló értelmezés célja tehát az, hogy valamely konkrét ügy megoldásaként olyan eredményt érjenek el, amely az irányelv megfelelő átültetése esetén következne be.[40]

94. A jelen ügyekben a kívánt eredmény a Makeleio és a Zougla kötelezése arra, hogy ne sértsék az emberi méltóságot az általuk a nyilvánosság számára hozzáférhetővé tett audiovizuális műsorszámokban.

95. A nemzeti jog ilyen értelmezése azonban a jelen ügyekben kvázi büntetőjogi felelősséget teremtene, mivel lehetővé tenné az így értelmezett kötelezettségek megsértése esetén közigazgatási szankciók kiszabását.

96. A Bíróság a megfelelő értelmezés kötelezettségének megállapítása után nagyon hamar világossá tette azt is, hogy e kötelezettségnek megvannak a korlátjai.[41] Az egyik korláthoz akkor érkeznénk el, ha az összhangban álló értelmezés az irányelv rendelkezéseit megsértő személyek büntetőjogi felelősségének megállapítását vagy súlyosbítását eredményezné.[42]

97. Ez a korlátozás a *nullum crimen, nulla poena sine lege* tételben kifejezett jogszerűség elvét tükrözi. Ezt az elvet a Charta 49. cikke és az EJEE 7. cikke tartalmazza.

[36] Ez az ítélkezési gyakorlat az 1986. február 26-i Marshall ítélettel (152/84, EU:C:1986:84, 48. pont) kezdődött. Az említett ítélkezési gyakorlat közelmúltbeli megerősítéséhez lásd: 2018. augusztus 7-i Smith-ügyben hozott ítélet (C-122/17, EU:C:2018:631, 42. és 43. pont); 2022. január 18-i Thelen Technopark Berlin-ügyben hozott ítélet (C-261/20, EU:C:2022:33, 32. pont).

[37] Lásd ebben az értelemben: 1984. április 10-i von Colson és Kamann ítélet (14/83, EU:C:1984:153).

[38] Lásd ebben az értelemben: 2004. október 5-i Pfeiffer és társai ítélet (C-397/01–C-403/01, EU:C:2004:584, 118. pont).

[39] 2016. április 19-i DI ítélet (C-441/14, EU:C:2016:278, 33. pont).

[40] Lásd ebben az értelemben: 2004. október 5-i Pfeiffer és társai ítélet (C-397/01–C-403/01, EU:C:2004:584, 119. pont).

[41] Így az 1990. november 13-i Marleasing ítéletben (C-106/89, EU:C:1990:395, 8. pont) a Bíróság kimondta, hogy a nemzeti bíróság „amennyiben lehetséges”, értelmezés útján köteles megoldást találni. A 2005. június 16-i Pupino ítélet (C-105/03, EU:C:2005:386) óta a *contra legem* fogalma fejezi ki az összhangban álló értelmezés korlátját (ugyanott 47. pont, és legutóbb a 2024. január 25-i Sofiyski gradski sad ítélet [C-722/22, EU:C:2024:80, 24. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat]).

[42] Lásd ebben az értelemben: 1987. október 8-i Kolpinghuis Nijmegen ítélet (80/86, EU:C:1987:431, 13. pont). Lásd még: 2005. május 3-i Berlusconi és társai ítélet (C-387/02, C-391/02 és C-403/02, EU:C:2005:270, 74. pont); 2017. december 20-i Vaditrans ítélet (C-102/16, EU:C:2017:1012, 56. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

98. Röviden összefoglalva, a jogszerűség elve azt jelenti, hogy egy személy nem vonható büntetőjogi vagy kvázi büntetőjogi felelősségre [43] olyan cselekményért, amelyet a cselekmény elkövetésének időpontjában *törvény* nem tiltott.

99. Mivel az összhangban álló értelmezésre a büntethető cselekmény elkövetése után kerül sor, az úgy is értelmezhető, mint amely *post festum* írja elő a büntetőjogi felelősséget. [44]

100. A jelen ügyekben úgy tűnik, hogy a Symvoulio tis Epikrateias (államtanács) többsége és az alapeljárás felperesei abból az előfeltevésből indulnak ki, hogy a jogszerűség elve mindig megköveteli, hogy az alkalmazandó jogszabályban kifejezetten hivatkozzanak az általa szabályozott valamennyi tárgykörre. Mivel ez hiányzott a görög jogszabályból, amely nem említette kifejezetten az audiovizuális médiaszolgáltatásokat is kínáló internetes hírportálokat, azt a következtetést kell levonni, hogy a felperesek nem tudták, hogy az emberi méltóságot sértő műsorszámok közvetítésének tilalma rájuk is vonatkozik. Tehát elérkeznénk az összhangban álló értelmezés korlátjához.

101. A Bíróság vagy az EJEB ítélkezési gyakorlata azonban a jogszerűség elvének teljesüléséhez nem követeli meg a jogszabályban való kifejezett említést. A döntő az, hogy az érintett személy előre láthatta, hogy a tilalom az ő tevékenységére is vonatkozik.

102. Így az EJEB kifejtette, hogy „amikor a 7. cikk »törvényről« beszél, ugyanarra a fogalomra utal, amelyről az Egyezmény máshol is említést tesz e kifejezés használatakor, amely fogalom magában foglalja a jogszabályokat és az ítélkezési gyakorlatot, valamint minőségi követelményeket tartalmaz, beleértve a hozzáférhetőség és az előreláthatóság követelményét is”. [45]

103. A Bíróság az EJEB ítélkezési gyakorlata alapján szintén úgy vélte, hogy a bűncselekmény és a büntetés törvény általi egyértelmű meghatározásának követelménye „akkor teljesül, ha a jogalany – a releváns rendelkezés megfogalmazásából, szükség esetén a bíróságok által nyújtott értelmezés segítségével – megtudhatja, hogy mely cselekmények és mulasztások vonják maguk után a büntetőjogi felelősségét”. [46]

104. A bűncselekmények és büntetések törvényességének elvét következésképpen nem lehet úgy értelmezni, hogy az tiltja a büntetőjogi felelősség szabályainak esetről esetre bírói értelmezés útján történő fokozatos világossá tételét, feltéve hogy az eredmény a jogsértés elkövetésekor észszerűen előrelátható, tekintettel különösen a szóban forgó jogi rendelkezéssel kapcsolatos ítélkezési gyakorlatban ebben az időszakban figyelembe vett értelmezésre. [47]

[43] A Bíróság már megállapította, hogy a jogszerűség elve, amelynek általában a büntetőjog területén van relevanciája, a közigazgatási szankciókra is alkalmazandó. Lásd ebben az értelemben: 2010. október 28-i SGS Belgium és társai ítélet (C-367/09, EU:C:2010:648, 39. és 61. pont); 2021. március 24-i Prefettura Ufficio territoriale del governo di Firenze ítélet (C-870/19 és C-871/19, EU:C:2021:233, 49. és 50. pont). Amint azt Kokott főtanácsnok kifejtette, semmi sem szól az ellen, hogy a bűncselekmények és büntetések törvényességére vonatkozó elv tartalmát a közigazgatási szankciók tekintetében támpontként használják fel (lásd: Kokott főtanácsnok SGS Belgium és társai ügyre vonatkozó indítványa, C-367/09, EU:C:2010:440, 37. pont).

[44] Ebben a kijelentésben rejlik némi paradoxon. A bírói értelmezés ugyanis nem hoz létre új jogszabályt, hanem csak azt állapítja meg, hogy mi volt a jogszabály már a megalkotása óta. Ezért lehet azt is állítani, hogy a szóban forgó jogszabályi kötelezettség már a büntethető cselekmény elkövetésének időpontjában is fennállt. Mindazonáltal a másik fontos elem egyúttal szubjektív jellegű is, nevezetesen az, hogy a jogi szabályok hatálya alá tartozó személyek kellő egyértelműséggel tudhatták, hogy a hozzáférhető jog milyen kötelezettségeket ír elő számukra. A kreatív bírósági értelmezés tehát valóban összefüggésbe hozható a jogalkotással.

[45] EJEB, 2000. június 22., Coëme és társai kontra Belgium ítélet (CE:ECHR:2000:0622JUD003249296, 145. §, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

[46] 2007. május 3-i Advocaten voor de Wereld ítélet (C-303/05, EU:C:2007:261, 50. pont). Lásd még: 2021. március 24-i Prefettura Ufficio territoriale del governo di Firenze ítélet (C-870/19 és C-871/19, EU:C:2021:233, 49. pont).

[47] 2015. október 22-i AC-Treuhand kontra Bizottság ítélet (C-194/14 P, EU:C:2015:717, 41. pont); 2024. június 27-i Mylan Laboratories és Mylan kontra Bizottság ítélet (C-197/19 P, EU:C:2024:550, 156. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

105. Röviden, a jogszerűség elvének lényege az a követelmény, hogy a büntetéssel sújtott személy tudta vagy tudnia kellett volna, hogy cselekménye tilos.

106. Amint azt a Bíróság a továbbiakban kifejtette, az előreláthatóság fogalmának terjedelme jelentős mértékben függ a szóban forgó szöveg tartalmától, az általa szabályozott területtől, valamint a címzettek számától és jogállásától. A törvény előreláthatóságával nem ellentétes, hogy az érintett személynek világos jogi tanácsokért kelljen folyamodnia ahhoz, hogy az adott ügy körülményei között észszerű szinten felmérhesse, hogy bizonyos cselekménynek milyen következményei lehetnek. Ez különösen igaz a szakmai tevékenységet ellátó személyek esetében, akik megszokták, hogy foglalkozásuk gyakorlásakor nagy gondossággal kell eljárniuk. Ezért elvárható tőlük az, hogy különös gondossággal értékeljék a foglalkozásukkal járó veszélyeket. [48]

107. Így a jelen ügyekben a kérdést előterjesztő bíróság főszabály szerint nem állapíthatja meg, hogy az emberi méltóság megsértése miatt a nemzeti jog összhangban álló értelmezése alapján a felperesek büntethetőek. Ez az irányadó, kivéve ha a kérdést előterjesztő bíróság úgy ítéli meg, hogy a felperesek a szóban forgó időpontban hatályos görög jog alapján előre láthatták, hogy a tiltott tartalmú műsorszámok közvetítésének tilalma rájuk is kiterjed, függetlenül attól, hogy e jogszabály nem hivatkozott kifejezetten az audiovizuális médiaszolgáltatásokat is nyújtó internetes hírportálokra. [49]

108. A kérdést előterjesztő bíróság feladata annak megállapítása, hogy az alapügy felperesei a szóban forgó műsorszámok közvetítésének időpontjában előre láthatták-e, hogy az emberi méltóság megsértésének tilalma és e tilalom megsértésének szankcionálása az ő tevékenységükre is vonatkozik, még akkor is, ha ők audiovizuális médiaszolgáltatásokat is nyújtó internetes hírportálok. [50] Ha e tilalomról tudniuk kellett, akkor az ilyen kötelezettségnek a görög szabályok értelmező tisztázása révén történő megerősítése nem feltétlenül lépi túl a jogszerűség elve által megkövetelt összhangban álló értelmezés korlátját.

4. A negyedik és az ötödik kérdés

109. A negyedik és az ötödik kérdést arra az esetre került előterjesztésre, ha a Bíróság nemleges választ ad az első kérdésre, vagyis arra, hogy az audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelv nem követeli meg az emberi méltóságot sértő programok általános tilalmának és a nem megfelelő minőségű programok tilalmának bevezetését.

[48] 2022. május 5-i BV ítélet (C-570/20, ECLI:EU:C:2022:348, 43. pont); 2024. június 27-i Mylan Laboratories és Mylan kontra Bizottság ítélet (C-197/19 P, EU:C:2024:550, 157. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

[49] Emlékeztetőül, a jelen ügyekben az ESR négy bírságot szabott ki. A Makeleio esetében az első bírságot a személyek ellen szexuális irányultságuk miatti erőszakra vagy gyűlöletre való uszítás miatt szabta. Ez a bírság nem vitatható, mivel az audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelv átültetéséről szóló 4779/2021. sz. törvényben foglalt egyértelmű tilalmon alapult, amely a korábbi jogszabályokra hivatkozva szankciókat írt elő. A Makeleióval szemben kiszabott második bírság és a Zouglával szemben kiszabott mindkét bírság azonban a korábbi jogszabályokon alapult, amelyek kifejezetten nem írtak elő semmilyen kötelezettséget a hozzájuk hasonló jellegű internetszolgáltatókra. Ezért a kérdést előterjesztő bíróság többsége úgy ítélte meg, hogy a szóban forgó bírságok sértik a jogszerűség elvét.

[50] E megállapítás alátámasztására a Bizottság rámutat arra, hogy a felpereseknek tudniuk kellett arról, hogy a 77/2003. sz. elnöki rendeletben foglalt újságírói műsorok etikai kódexe tiltja az emberi méltóságot sértő tartalmakat, valamint a nem megfelelő minőségű tartalmak közvetítését. Még ha ez a kódex nem is kötelező erejű jogi eszköz, figyelembe vehető a jogi kötelezettségek előreláthatóságának értékelése során. Az EJEB ítélkezési gyakorlata ugyanis azt mutatja, hogy az ilyen aktusok szerepet játszhatnak annak megítélésében, hogy egy kötelezettség az EJEE 7. cikke értelmében „törvényben előírt” volt-e. Az EJEB 2010. április 6-i, Flinkkilä és társai kontra Finnország (CE:ECHR:2010:0406JUD002557604, 63–68. §) ítéletében az EJEB megállapította, hogy bár a jogszabályok nem voltak pontosak, az újságírókra vonatkozó iránymutatások és a tömegmédia tanács gyakorlata még szigorúbb szabályokat tartalmazott, mint maga a büntetőjog. Ezért az EJEB megállapította, hogy a szóban forgó kötelezettség „törvényben előírt” volt, és a szankció ennek megfelelően összhangban állt a jogszerűség elvével.

110. Mivel azt javasoltam, hogy a Bíróság e kérdésre igenlő választ adjon, a negyedik és ötödik kérdésre nem szükséges válaszolni.

111. Véleményem szerint az első kérdésre adott válaszában a Bíróságnak ki kellene fejtenie, hogy az audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelv nem szabályozza a közvetített műsorszámok minőségét, és ezért nem tiltja a nem megfelelő minőségű műsorszámokat. Mivel azonban az előterjesztő bíróság kifejtette, hogy az első kérdés b) része, amely a műsor nem megfelelő tartalmára vonatkozik, a jelen ügyben szóban forgóhoz hasonló jellegű műsorszámokra vonatkozik, valójában ugyanazt kérdezi, mint e kérdés a) része, amely az emberi méltóság megsértésére vonatkozik. A jelen ügyben tehát az előterjesztő bíróságnak egyáltalán nem kell foglalkoznia a nem megfelelő minőségű programok nemzeti jog általi tilalmával kapcsolatos kérdéssel, amely túlmutat az emberi méltóság megsértésének tilalmán.

112. Ezen okok miatt nem tartom szükségesnek a negyedik és ötödik kérdés megválaszolását.

IV. Végkövetkeztetés

113. A fenti megfontolások tükrében azt javaslom a Bíróságnak, hogy a Symvoulio tis Epikrateias (államtanács, Görögország) által feltett kérdésekre a következőképpen válaszoljon:

1) A 2018. november 14-i (EU) 2018/1808 európai parlamenti és tanácsi irányelvvel módosított, a tagállamok audiovizuális médiaszolgáltatások nyújtására vonatkozó egyes törvényi, rendeleti vagy közigazgatási rendelkezéseinek összehangolásáról szóló, 2010. március 10-i 2010/13/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv (audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelv) 6. cikke (1) bekezdésének hatályát, az irányelv célkitűzéseinek fényében

   úgy kell értelmezni, hogy az magában foglalja az emberi méltóságot sértő műsorszámok általános tilalmát.

   Az audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelv nem szabályozza a műsorszámok tartalmát az emberi méltóság megsértésének ezen tilalmán és az irányelv által összehangolt területeken előírt egyéb feltételeken túlmenően.

2) Az első kérdésre adott válaszra tekintettel a Bíróságnak nem szükséges válaszolnia a második kérdésre.

3) Az Európai Unió Alapjogi Chartája 49. cikke (1) bekezdésének első mondatában foglalt jogszerűség elve megakadályozza, hogy a kérdést előterjesztő bíróság a nemzeti jog összhangban álló értelmezése alapján megállapítsa, hogy valamely személy büntethető az emberi méltóság megsértése miatt, kivéve ha az érintett személy a szóban forgó időpontban hatályos görög jog alapján előre láthatta, hogy a tiltott tartalmú műsorszámok közvetítésének tilalma rá is kiterjed, függetlenül attól, hogy e jogszabály nem hivatkozott kifejezetten az audiovizuális médiaszolgáltatásokat is nyújtó internetes hírportálokra.

   A kérdést előterjesztő bíróság feladata annak megállapítása, hogy az alapügy felperesei a szóban forgó műsorszámok közvetítésének időpontjában előre láthatták-e, hogy az emberi méltóság megsértésének tilalma és e tilalom megsértésének szankcionálása az ő tevékenységükre is vonatkozik. Ha e tilalomról tudniuk kellett, akkor az ilyen kötelezettségnek a görög szabályok értelmező tisztázása révén történő megerősítése nem feltétlenül lépi túl a jogszerűség elve által megkövetelt összhangban álló értelmezés korlátját.

4) A negyedik és ötödik kérdésre nem szükséges válaszolni.